

МИГРАНТИ И ЛАЖНИ ИДЕНТИТЕТИ

ЉУДИ БЕЗ БУДУЋА

Пише: Милена МИЛЕТИЋ

Жена са марамом на глави и покривена од главе до пете прилази банкомату и подиже максимални дневни износ који појединац може подићи са једног апарата. Убрзо потом иста особа ће са других банкомата у том истом месту подићи још доста новца, истом картицом или са више њих, у просеку око 5.000 евра. За само неколико дана, иста особа подићи ће преко 20.000 евра, користећи једну или више картица, самим тиме и један или више различитих идентитета. И пре него што се банке освесте и схвате да је реч о превари, жена ће нестати и добити други идентитет. Она је дошљакиња из Азије или Африке, која због вере мора имати покривено тело и самим тиме биће тешко препознатљива. И ухватљива. Она није власник тог новца, већ само једног малог дела, рецимо 20 одсто. Власници 80 одсто новца су они који су јој направили лажни идентитет и убедили је да учествује у превари – шверцери уз чију је помоћ стигла у ЕУ, трговци људима, локални преваранти. И ту се круг зла не завршава, а слика коју воле десничари – зла мигранткиња која је дошла да уништи лепо лице Европе – пада у воду. Јер ту жену, баш као и хиљаде миграната, ишчупану из своје домовине и затечену у јед-

Неколико акција европских полиција показале су да многи мигранти и избеглице користе лажне идентитете како би се домогли жељених земаља. Оно што се мање зна је да чим стигну у неки избеглички камп у западној Европи, или било где тамо, они одмах постају изложени најразличитијим притисцима да се прикључе криминалцима у разним преварама или да пристану на нељудске услове рада. Суочени са негостољубивим системом који не познају и не разумеју, ти људи тако улазе у нови круг пакла и постају посебан безбедносни изазов за земље у којима су.

НОСТИ

ном непријатном и негостољубивом свету чија правила не разуме и не зна, са свих страна напали су криминалци разних фела, шверцери, локални преваранти, који би да изврдају банке и осигурања, трговци људима...

– Све се дешава око избегличких кампова у ЕУ, пре свега у Немачкој – каже за „Одбрану“ о проблему лажних идентитета и безбедности један извор који је желео да остане анониман. – Трговци људима и они који пребацују мигранте вребају око избегличких кампова и врше притисак на људе који су тек стигли у ЕУ да им се прикључе у хаковању банковних рачуна, преварама банака преко зајмова, преварама социјалне помоћи итд. Или је, као и многи други, већ стигла са лажним документима и лажним идентитетом, које је добила негде успут. То је зато што многи од њих изгубе документа или у рату или на путу, па морају да их набаве. Међутим, многи да би прошли и стекли шансу за азил, добијају лажне папире и идентитете иако нису изгубили своје пасоше. Јер, многи беже од беде у својим земљама, нису избеглице из ратних зона. Самим тиме, они имају мале шансе да добију азил ЕУ.

Овако, укратко, почиње прича о новом пратећем феномену нове велике сеобе народа, који је изузетно велики изазов за безбедност, било да говоримо о обичном криминалу или тероризму – многи мигранти који дођу у Европу и ЕУ имају потпуно лажне идентитете. Да подсетимо, то је један од разлога зашто је немачка полиција имала потешко-

ће да пронађе Тунижанина који је камионом убио више људи на Божићном тргу, у децембру 2016. године.

Две анализе које су узбуниле Европу

15

Када су у пролеће прошле године европске полиције ухапсиле две међународне групе шверцера у Грчкој и Чешкој, запленили су бројни лажни лични документи – пасоши, шенген визе, личне карте итд. Истраге су биле паралелне и координисане у Еуропољу. Чеси су 2014. године приметили да се међу мигрантима који стижу из Украјине или азијских и афричких земаља појављују лажни идентификациони документи (украдени или фалсификовани), који потом, како је показала истрага, одлазе у Грчку. Истраге су резултирале хапшењем двадесетак особа и открићем да у Атини постоје две групе које се баве логистиком за шверц мигранта из Азије обезбеђујући лажне папире. Роб Вејнрајт, директор Еуропола, изјавио је потом да је у последње две године примећено да криминалци све више улажу у прављење лажних папира како би помогли шверц мигрантима и тако искористили још боље мигрантску кризу.

– Лажирање докумената сада је веома важан чинилац организованог криминала, којим руководе групе укључене у крађу и производњу лажних пасоша и других путних исправа – рекао је Вејнрајт, подвлачећи да је реч о новом нивоу ове врсте криминала који производи низ нових безбедносних изазова.

Истовремено, полиције многих европских земаља сусреле су се са поплавом шверцерских група које пребацују мигранте из разних делова света. Бројна хапшења у последње две године показала су да су криминалци нашли нове начине да из људске муке исцеде максималну добит. Али и да један од најгорих типова криминала – трговина људима – опет добија на замаху и да има све софистицираније начине да се изводи. Тако је немачка полиција почетком 2015. године ухапсила групу од шест људи пореклом са Балкана, који су се бавили шверцом миграната. У тренутку хапшења, у једној кући у Немачкој држали су две мигрантске породице, које су ту морале да бораве делом против своје воље, јер нису имале пара да плате пут. Ово је само један од случајева због којих су се све државе определиле да шверц миграната уско повежу са трговином људима и тако га третирају у правосудним процесима.

Колико је ситуација озбиљна, видело се и по два извештаја Еуропола и Фронтекса (ЕУ организација за контролу граница) из прошле године. Еуропол је у свом извештају из маја прошле године закључио да у Европи (ЕУ, остале европске земље) има око 250 врућих тачака за пребацивање илегалних миграната, те да је шверцовање тих људи посао који је у 2015. криминалцима донео око шест милијарди долара профита. Идентификујући проблем лажних докумената и идентитета, та организација закључила је да је путовање авионом вид транспорта који најчешће изискује лажна документа.

Са друге стране, Фронтекс је утврдио да је број оних који покушавају да уђу у ЕУ преко аеродрома користећи лажне документе и идентитете релативно мали – око 9.000, али је, наравно, број оних који копненим путевима иду ка

својим одредиштима под лажним идентитетима у порасту. Најчешћи прекршиоци били су Албанци (нарочито с Космета), Украјинци, Мароканци и Сиријци. Такође, поплава мигранта из 2015. године и одлуке ЕУ земаља о расподели мигранта и праву на азил наметнули су поплаву лажних сиријских пасоша, личних карти, војничких књижица и било којих других идентификационих докумената из те земље. Велики број тих докумената су украдени, изгубљени или чак позајмљени током путовања. Сасвим разумљиво јер Сиријци могу да рачунају на азил кад уђу у ЕУ, за разлику од економских миграната.

Ствар са документима нарочито је погоршана, признаје се у извештају Фронтекса, тиме што су тзв. опозиционе групе у Сирији, кад год би заузеле неко место, пљачкале канцеларије државне управе и краде формуларе за пасоше, а потом их продавале шверцерима миграната.

Како купити нови идентитет

– Знам да су им документи лажни али не могу да обезбедим валидан доказ на суду да они нису Сиријци – рекао је британским медијима прошле године Јерг Аенлих, немачки полицијски стручњак за лажна документа, о бројним подносиоцима захтева за азил у његовој земљи, који су тврдили да долазе из Сирије, чак и ако су били више налик житељима Конга, на пример. Аенлих је био јасан – сиријски пасоши и сви идентификациони документи су данас нарочито на цени, јер обезбеђују азил у ЕУ. Колико је озбиљна ситуација било је јасно кад је новинар Дејли мејла купио сиријски пасош за 2.000 долара, на име човека који је погинуо у Алепу. Фалсификатор који му је продао пасош објаснио је шта се дешава.

– Сви сада желе да буду Сиријци. Ал Нусра, ИДИЛ, Слободна сиријска армија, сви знају вредност сиријских пасоша и кад дођу до њих узму их, дају нам да им направимо лажне идентитете. Нешто формулара оставе нам да их сами продамо. Много је оних из Сирије који су у ратном хаосу изгубили своје папире, а желе да иду у Европу.

Трговина том врстом робе просто је процветала у Турској и свим пограничним зонама уз конфликтне регионе, али и дуж рута којима се мигранти крећу. Цене су различите – од неких 300 долара, колико коштају у Србији или Хрватској, преко 700, до 1.500 и више.

Занимљиво је да и друштвене мреже погудују тој врсти криминала. Traveller's Platform, група на Фејсбуку, има 120.000 чланова, махом из азијских земаља. Одличан је водич за набављање нових докумената и идентитета. Сваког дана ту се појави на стотине огласа оних који би да купе пасош, али и оних који тврде да имају везе (било преко Хезболаха, било преко тзв. сиријске умерене опозиције или чак „Исламске државе“) са онима који поседују оригиналне формуларе пасоша. О коликој маси докумената је реч, најбоље говоре два податка: прошле године чак 10.000 оригиналних формулара за сиријске пасоше нестало је у Бугарској, а сиријска влада је тада издала више стотина хиљада нових личних исправа подносиоцима захтева.

Дешава се и да шверцери и трговци људима који помажу мигрантима издају документе на лизинг или било какву другу врсту позајмице. Они који користе такве папире морају да их по доласку у ЕУ врате неким другим каналима назад. Разуме се, све плаћају. Но, ово није једини начин на који криминалци користе избеглице и мигранте. Заправо, често је лажни документ и пребацивање само пут ка новом типу експлоатације тих људи.

Како избеглице користе криминалци

– Многи од њих не схватају да ће заправо радити и становати у подруму тог неког свог „ујака“ за никакве паре, да ће бити ужасно експлоатисани, што ће их све одвести у велико незадовољство, многе у радикализацију – рекла је прошле године, на Београдској аутобуској станици, аутору овог текста једна хуманитарка, која је желела да остане анонимна.

Данас је то прилично јасно. Многи од тих људи постаће жртве криминалаца и, што је најгоре, трговаца људима. Јер систем у ЕУ њима је потпуно непознат и неразумљив, не говоре језике довољно добро, и јако дуго биће изоловани од домицилног становништва, самим тиме упућени на „своје“ или на оне који ће их на први поглед лако прихватити – криминалце.

– Има много начина да се такав човек искористи. Довољно је да одете у камп, да им понудите да на релативно лак начин зараде 2.000 евра. Многи се неће упецати на то, али онима који траже жртве, лако је да уоче колебљивце и почну да их притискају. Ти људи у камповима махом немају новца код себе, а паре су им преко потребне. Они често ду-

гују за свој пут неке у домовини, породице су им уцењене и морају да врате новац што пре. Многи су и кренули на пут уз договор да ће за оног ко им позајмљује паре одрадити „једну ствар“ кад стигну где желе. Тако се опредељују да ураде нешто што се њима чини као ситан прекршај – каже поменути анонимни извор „Одбране“.

И онда добијамо сцену са почетка овог текста – жену из неке од исламских земаља која због вере носи мараму... Слично је и са мушкарцима мигрантима.

А криминалци их најчешће користе за ужасно суров рад на пословима које житељи земље домаћина не би радили или не би радили за мале паре. Затим, користе их за преваре разних врста – хаковани банковни рачуни, социјална помоћ, кредити разних врста итд. Нису стране ни крађе.

Међутим, оно што сви ти људи не знају, јесте да је реч о замци – када једном ураде нешто слично, излажу себе ризику уцене да стално понављају кривично дело. А то ће да раде они са којима су одрадили превару.

Еуропол у својој анализи тврди да се само у 0,2 одсто случајева путовање тих људи наглађује присилним радом, те да чак у 52 одсто плаћају кешом. Међутим, рекло би се да та бројка заправо замагљује стварну слику. Није реч само о плаћању путовања, већ и о томе како у земљи у којој су могу да зараде новац. Управо зато Еуропол је закључио да су мигранти све више изложени могућности да постану жртве присилног рада, тј. трговине људима, те да ће шансе да ствари иду управо овим током, кад је реч о тој групи људи, све више расти.

Лажни пасош – корист за терористе

Свет је на ноге подигла вест да су прошле године истражитељи у Грчкој пронашли неколико пасоша за које се показало да су их користили припадници „Исламске државе“. Било је јасно, барем на основу истрага, да су се двојица учесника терористичког напада у Паризу, новембра 2015, вратила у Европу користећи мигрантску руту и лажне папире. Податак да је нападач на Божићни трг у Берлину, децембра 2016, био тешко доступан немачкој полицији и полицијама ЕУ управо зато што је имао више идентитета, био је више него алармантан.

Ако томе додамо и оно што су за стране медије рекли фалсификатори докумената у Турској и Либану – да формуларе често добијају од Ал Нусре и „Исламске државе“ да би им правили лажне идентитете, како би они и чланови њихових породица могли да путују ван Сирије и Ирака – јасно је да места за бригу има. Уосталом, чињеница је да многи мигранти и избеглице кад дођу где су намерили заправо доживљавају судар са системом који им не даје много шансе, што производи тешка разочарења и доводи их у реалну опасности да буду радикализовани.

Еуропол није нашао директну и несумњиву везу између група организованог криминала

и терориста. Али, као што су јасно нагласили, недостатак доказа не значи да се било ко сме опустити – терористи и те како могу користити ове групе и њихове начине и руте да уђу у Европу.

Ако већ све полиције у Европи упозоравају на то да ће расти број лажних докумената (самим тиме и идентитета), јасно је да нова мигрантска криза производи потпуно нови ниво ризика. Незадовољан човек је гневан, а гневна особа врло је подложна манипулацијама сваке врсте и криминализацији. Уопште не треба ни помињати тероризам. Жртве трговине људима су више него довољан изазов за све системе.

С тим у вези разумљиво је да су многи у Европи поставили питање вредности постојећих механизма заштите граница и безбедности. И сам шеф Фронтекса, Фабрис Лежери, објаснио је зашто EUDAC систем контроле докумената и идентитета има бројне недостатке

– Мигрантска криза показала је да, барем што се тиче ЕУ, и сами апарати који се користе за отиске прстију и провере папира имају велике техничке мањкавости. Лоши су. Осим тога, криминалци су увек два корака испред, па је самим тим потребно доста времена да се прво сазна шта се дешава, а онда и реагује. С тим у вези, ваља подсетити на препоруке које су дали Фронтекс и Еуропол – стварање неке врсте европске пограничне контроле и обалске страже, увођење нових механизма контроле, боље увезивање свих агенција унутар ЕУ које се баве проблемима миграната, те откривање врућих тачака за пребацивање ових људи.

Међутим, изгледа да се нико не бави оним што највише потпомаже искоришћавање тих људи и њихово гурање у криминал – геополитичким решењима за сукобе и постконфликтне ситуације из којих они долазе, решавањем кризе хране која се само појачава, сиромаштва... Или стварањем таквог система унутар ЕУ који би лакше усвојио дошљаке и натерао их да унапред одустају од било какве сумњиве комбинације тако што ће осетити и знати да имају шансу. Разумљиво, ту су већ уплетени неки други интереси. Ипак, чини се да ће утолико сва решења имати једну велику рупу. По средини. ■

